

Košický samosprávny kraj (ďalej len KSK) sa pri výkone samosprávy v zmysle § 4 zák. č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) stará o všestranný rozvoj územia a o potreby svojich obyvateľov.

KSK preto vyvíja aktivity v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja a v súlade s týmto dokumentom schvaľuje Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja ďalšie strategické a koncepcné programy na riešenie závažných spoločenských problémov. Medzi závažné spoločenské problémy patria okrem iného aj otázky bezpečnosti občanov a ich majetku. KSK dlhodobo podporuje aktivity smerujúce k rôznym formám prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti.

1. Dokumenty KSK podporujúce ciele Stratégie prevencie kriminality za rok 2012.

1.1 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK

1.2 Stratégia rozvoja marginalizovaných skupín KSK

1.3 Koncepcia rozvoja práce s mládežou KSK

1.4 Koncepcia rozvoja športu

1.5 Koncepcia rozvoja sociálnych služieb KSK

2. Aktivity KSK na úseku prevencie kriminality v roku 2012

Predseda KSK delegoval za člena Komisie pre prevenciu protispoločenských javov pri Obvodnom úrade Košice JUDr. Petra Nemca, ktorý bol do tejto funkcie vymenovaný prednostom Obvodného úradu Košice v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 681/2007 dňa 17. januára 2013.

Vo všeobecnosti možno uviesť, že aktivity KSK na úseku prevencie kriminality a protispoločenskej činnosti v roku 2012 boli realizované predovšetkým prostredníctvom organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti.

2.1 Aktivity na úrovni stredných škôl a školských zariadení

V školskom roku 2011/2012 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK celkovo 66 škôl (19 gymnázií, 2 konzervatória, 2 spojené školy a 43 odborných škôl), ktoré navštevovalo celkovo 32 tisíc študentov.

KSK ako zriaďovateľ stredných škôl a školských zariadení je povinný vytvárať vhodné podmienky na ochranu a podporu detí a mládeže v záujme ich všestranného rozvoja. Z uvedeného dôvodu bola vypracovaná „Koncepcia rozvoja práce s mládežou v KSK“, ktorá bola schválená Zastupiteľstvom KSK v decembri 2008. Jedna z kľúčových oblastí, obsiahnutých v koncepcii je venovaná problematike: *Deti a mládež, sociálno-patologické javy a ich prevencia*.

Zámerom koncepcie v tejto oblasti je predísť príčinám kriminality mládeže alebo ich eliminovať. Podporovať hľadanie nových foriem aktivít v spolupráci s mládežou, ktoré by viedli k zmysluplnému zapojeniu mládeže do voľno-časových aktivít, a tým odvracať ich pozornosť od „únikových“ foriem správania.

Cieľom koncepcie je realizovať projekty a aktivity prevencie a eliminácie rizikového správania žiakov, delikvencie, kriminality a podporiť ich morálne a právne vedomie.

Aktivity v oblasti prevencie na stredných školách sa realizovali v rôznych formách a podobách a to najmä:

- a) formou besied – **zameraných na oblasť komunikácie mládeže s dospelými, šikanovanie a domáce násilie, alkoholizmus, využívajú sa formy zážitkových a interaktívnych metód na zvýšenie atraktivity problematiky u študentov,**
- b) diskusno – vzdelávacie akcie – **s tematikou: negatívny vplyv drog na ľudský organizmus, gamblerstvo , kultúrne entity a ich vplyv na súčasných mladých ľudí,**
- c) prostredníctvom činnosti členov rovesníckych skupín, tzv. peer aktivistov,
- d) realizáciou prieskumu o medziľudských vzťahoch a potenciálnej hrozbe šikanovania **na školách, ktorého súčasťou je aj navrhovanie vhodných preventívnych opatrení zo strany študentov,**
- e) premietaním filmov s problematikou kriminality a drogovej závislosti , **návšteva muzikálu „ Príbeh ulice“ s problematikou drogovej závislosti u mladých ľudí,**
- f) rozhlasovej relácie o rasizme – **študentmi spracovaný problém rasizmu a vysielaný prostredníctvom školského rozhlasu,**
- g) športovými aktivitami - **zorganizovanými napr. pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku,**
- h) tvorivými dielňami – **podporujúcimi rozvoj estetického cítenia a manuálnej zručnosti žiakov vyrábaním umeleckých predmetov pri príležitosti Svetového dňa boja proti drogám,**
- i) v rámci vyučovacích predmetov: biológie, chémie, náuky o spoločnosti a etickej výchovy **sa využívali preventívno-výchovné projekty zamerané na prevenciu fajčenia cigariet a užívania, resp. nadužívania alkoholu,**
- j) sprostredkovaním informácií pre rodičov na ZRPŠ **o realizácii opatrení na elimináciu drog a kriminality medzi mládežou na príslušnej škole,**
- k) distribúciou anonymného dotazníka **zo zámerov vypracovať analýzu, ktorá bude venovaná drogovej skúsenosti žiakov,**
- l) **premietaním DVD filmov na témy: HIV, Užívanie drog, Deti a krádeže, Zneužívanie detí,**
- m) **prácou s metodickými materiálmi** k daným DVD filmom vedené koordinátorom drogovej prevencie, výchovným poradcom a vyučujúcimi etickej výchovy, zdravovedy.

Do primárnej prevencie drogovej závislosti patrí aj dodržiavanie právnych predpisov o zákaze užívania alkoholických nápojov a zákaze fajčenia v školách a školských zariadeniach. Tieto právne predpisy sú na stredných školách rešpektované a dodržiavané a sú zakotvené v školskom poriadku a v školskej zmluve. Dodržiavanie uvedených zákonov je kontrolované vedením školy.

Aktivity SŠ boli zamerané na oblasť primárnej prevencie závislostí a iných sociálno-patologických javov a na oblasť prevencie kriminality v prostredí školy, rodiny a blízkeho sociálneho okolia študentov.

Cieľom aktivít bolo informovať študentov o problematike prevencie kriminality s dôrazom na trestno-právnu zodpovednosť mladistvých, poskytnúť im základné informácie o trestnom zákone a jednotlivých formách sociálno-patologického a kriminálneho správania, jeho príčinách a dôsledkoch.

Pri realizácii uvedených aktivít sa využíval aj proces rovesníckeho zážitkového učenia, ktoré je v súčasnosti jednou z najrozšírenejších a najefektívnejších sociálno-psychologických foriem učenia, rozvíjajúcich sociálne spôsobilosti, sebapoznanie a sociálnu a citovú zrelosť a zodpovednosť študentov.

Okrem aktivít zameraných na oblasť primárnej prevencie bola strednými školami v školskom roku 2011/2012 venovaná zvýšená pozornosť vzdelávaniu príslušníkom marginalizovaných skupín.

Na konci školského roka 2011/2012 bolo odovzdaných 32 vysvedčení o záverečnej skúške a výučné listy odovzdali v Kecerovciach absolventom učebného odboru výroba konfekcie a stavebná výroba na vysunutom pracovisku Strednej odbornej školy technickej na Kukučínovej ulici v Košiciach. Elokované pracovisko košickej školy vzniklo v spolupráci s obcou, aby umožnilo získať vzdelanie rómskym študentom priamo v mieste ich bydliska.

Významnú úlohu v oblasti prevencie kriminality zohralo v roku 2012 Regionálne centrum mládeže, ktoré v rámci kalendára svojich akcií v spolupráci so zriaďovateľom KSK zorganizovalo sériu podujatí venovaných predovšetkým problematike ľudských práv. Tieto podujatia boli zamerané predovšetkým na aktívne šírenie tolerance, porozumenia a osvety v oblasti ľudských práv.

2.2 Aktivity súvisiace s poskytovaním sociálnych služieb

Aktivity KSK na tejto úrovni boli v roku 2012 realizované predovšetkým prostredníctvom služieb krízovej intervencie. Za služby krízovej intervencie sa považujú služby poskytované v útulku, nocľahárni a domove na pol ceste a v zariadení núdzového bývania. Podľa zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách v znení neskorších predpisov sa v uvedených zariadeniach okrem iného poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne a psychologické poradenstvo a pod.

Pre služby krízovej intervencie t.j. útulky, nocľahárne DpC, ZNB poskytol KSK v nižšie uvedenom členení zo svojho rozpočtu v roku 2012 spolu 1 061 475,08 €.

a) útulky

Názov zariadenia	Zazmluv. kapacita v roku 2012	Finančný príspevok na r.2012
Arcidiecézna charita Košice, KC Košická Nová Ves		
útulok Poľná ul. Košice	10	45 785,90 €

útulok Bosákova ul. Košice	23	108 015, 82 €
Dorka, n.o., Košice Hemerikova ul. Košice	2	8774,84 €
Oáza Nový život - Bernátovciach	25	110 373 €.
Slovenský červený kríž , územný spolok Michalovce	7	31 441,55 €
SPOLU:	67	304 391,11 €

Útulky sú v prevádzke počas celého kalendárneho roka.

b) Nocľaháreň - verejný poskytovateľ

Na Nocľaháreň – Lumen Trebišov v roku 2012 bol poskytnutý finančný príspevok pre 10 prijímateľov vo výške 54 776 €.

c) domovy na pol ceste

Názov zariadenia	Zazmlúv.kap.acita v roku 2012	Finančný príspevok na r.2012
Alžbetka, n.o. Spišská Nová Ves Domov na pol ceste	3	9 357,95 €
Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, Košice Domov na pol	7	42 550,41 €
Dorka n.o. Košice Domov na pol ceste	21	127162,98 €
SPOLU:	31	179 071,31 €

d) Zariadenia núdzového bývania

Názov zariadenia		Zazmlúv. kapacita v roku 2012	Finančný príspevok na r.2012
SČK ÚS Trebišov	NP	18	29 624,45 €
KOTVA n.o.	NP	20	33 883,74 €
Arcidiecézna charita Košice, KC Košická Nová Ves	NP	63	108 036,75 €
Dorka, n.o., Košice	NP	45	83565,90 €

Spišská katolícka charita Dom Caritas sv. Jozefa	NP	14	22629,98 €
SKI Adlerova	VP	76	180 666 €
Agentúra podporovaného bývania Somotor	NP	5	9 849,02 €
Dobrý pastier, Pribeník	NP	8	14053,82 €
LUMEN – Sečovce	VP	12	19 417 €
ANIMA –Michalovce , ZNB Baškovce	VP	9	21 510 €
SPOLU:		270	523 236,66 €

Je potrebné uviesť, že aj napriek uvedenému rozsiahlemu výpočtu zariadení podieľajúcich či už na primárnej alebo až následnej prevencii voči protispoločenským javom, úplne absentujú služby pre osoby po výkone trestu. Pre osoby po výkone trestu neexistujú inštitúcie, ktoré by sa zaoberali výhradne touto vysoko špecifickou skupinou. Z našich zistení ale vieme povedať, že sledovaná skupina sa reálne nachádza v útulkoch spolu s bezdomovcami, kde však okrem dohľadu nemajú zabezpečenú adekvátnu resocializačnú starostlivosť, ktorá by im napomohla opätovne sa integrovať do spoločnosti.

V cieľovej skupine „Ľudia bez domova“ bola poskytovaná pomoc aj prostredníctvom organizácie poskytujúcej špecializované sociálne poradenstvo. Jednou z tých organizácií bola aj Rada pre poradenstvo v sociálnej práci v Košiciach s 1 poradcom, ktorému bol poskytnutý finančný príspevok na rok 2012 vo výške 9 958 €. Úspešne sa im podarilo zamestnať 12 bezdomovcov. Traja prijímatelia odišli z práce, lebo neboli spokojní s podmienkami a platom. Z pohľadu poradcu klienti nemali reálny záujem o prácu. Špecializované poradenstvo navštevovali aj odchovanci z detského domova, matky s deťmi a ženy zažívajúce domáce násilie – bolo vykonávané ambulantne v priestoroch na Zvonárskej ulici, alebo v teréne – KVP, sídl. Nad Jazerom a v Starom meste.

V roku 2012 Košický samosprávny kraj zazmluvnil 28 špecializovaných poradcov.

3. Záver

Košický samosprávny kraj bude vzhľadom na svoje poslanie naďalej venovať zvýšenú pozornosť problematike predchádzania kriminality a iných nežiaducich protispoločenských javov aj v roku 2013. V prvom rade je potrebné naďalej venovať pozornosť primárnej prevencii orientovanej na študentov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja a sociálnej prevencii, pričom nemožno zabudnúť na spoluprácu s inými inštitúciami pri hľadaní nových spôsobov, ktoré napomohli tomu, aby sa občania kraja nedostávali do pozície páchateľa a tiež ani obeť kriminality.